

is uitgevoerd door de Dienst voor de Volkshuisvesting der gemeente Rotterdam, het Ministerie van wederopbouw en volkshuisvesting nam de betaling op zich van de extra kosten, de organisatie T.N.O. (Toegepast-Natuurwetenschappelijk Onderzoek) had de zorg voor alle te verrichten onderzoeken. Eind October van het vorige jaar zijn onder aanwezigheid van vele autoriteiten de woningen aan de burgemeester van Rotterdam overgedragen (*T.N.O.-Nieuws*, No. 11, 1948).

E. SLUITER

INGEZONDEN

Ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken, behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten

HUWELIJKEN TUSSEN BLOEDVERWANTEN

Een goede gewoonte brengt mede, dat wij ons als artsen niet gebonden achten aan in het algemeen gegeven voorschriften. „La mort sans phrase” over alle bloedverwantschapshuwelijken uitgesproken in naam der eugenetica, een tot nog toe tamelijk onvruchtbare wetenschap, verdient enige aandacht.

Men bedenke, wat wij als Nederlanders in meer of mindere mate bloedverwant moeten zijn, hetgeen blijkt uit verschillende familiestambomen en ook uit het feit, dat indien elk onzer van geslacht op geslacht door niet-bloedverwante mensen zou zijn voortgebracht, het aantal voorouders van ieder van ons b.v. in het jaar 1000 wel meer zou bedragen dan alle op aarde levende mensen. Wanneer wij hierbij nog bedenken, dat wij als niet volmaakte mensen in onze voorgelachten fouten moeten hebben, waaronder zeker erfelijke zullen voorkomen, dan zal om deze reden niet slechts het consanguïne doch élk huwelijk moeten worden ontraden.

Hier treedt aan den dag het grote verschil tussen mening en gedrag van de geneticus en van de medicus.

De geneticus zegt gemakshalve: een eigenschap is er of is er niet; de verantwoording dragende medicus zegt: een eigenschap ontstaat en verdwijnt en kan voorkomen in verschillende mate en frequentie.

Hiermede komen wij tot de betekenis van het begrip recessief. Volgens medische opvatting moet recessiviteit worden opgevat als de beginvorm van een eigenschap in wording, in ons geval van een afwijking; volgens de geneticus blijft deze, eenmaal aanwezig, onveranderd voortbestaan; volgens medisch inzicht echter zal deze kunnen toe- of afnemen, waarvan dan degeneratie of regeneratie het gevolg kan zijn. Volgens de laatste opvatting moet het dan ook kunnen voorkomen, dat een recessieve eigenschap, als deze in intensiteit en frequentie toeneemt, in een dominante eigenschap verandert. Met een voorbeeld kan dit worden toegelicht.

Het verschijnsel polydactylie (waarover ik vroeger in dit *Tijdschrift* heb geschreven) komt ook bij dieren voor. Bij hoenders zien wij, nu eens aan één poot dan weer aan beide poten een vijfde teen. Door teeltkeuze kan men deze afwijking in frequentie doen toenemen en zo zijn er hoenderrassen ontstaan, die als raskenmerk aan elke poot vijf tenen hebben, aldus een dominante eigenschap tonend, die als recessieve afwijking was ontstaan. Vertoont zich nu in zulk een ras weer eens een exemplaar met vier tenen dan kan dit herstel weer als recessief worden opgevat. Dit voorbeeld, dat nog met andere kan worden vermeerderd, toont aan, dat dominant en recessief begrippen zijn van relativiteit, van meer en minder, en zo ook moet MENDEL het hebben bedoeld, toen hij waarschuwde, dat bij de vaststelling zijner verhoudingsgetallen de objectiviteit van de waarnemer een belangrijke betekenis heeft.

Wanneer wij ons nu bepalen tot naaste bloedverwantschap met een aan

ons bekende erfelijke afwijking in het voorgeslacht dan kunnen zich verschillende gevallen voordoen:

1. De bloedverwante huwelijksandidaten hebben in hun gemeenschappelijke stamvader een ongewenste erfelijke eigenschap; in dit geval waarschuwe men meer of minder ernstig naarmate de gevreesde fout duidelijker aan de dag treedt, vaker voorkomt en ook of deze afzonderlijk zich voordoet dan wel, zoals het dikwijls gebeurt, in combinatie met een of meer andere grotere of kleinere defecten. En dan volgt hieruit (de taal der genetici gebruikend), dat wij bij het uitbrengen onzer adviezen enkel met dominante d.w.z. waarneembare afwijkingen te maken mogen hebben en met de recessieve, zolang deze nog niet waarneembaar zijn, geen rekening behoeven te houden.

Zolang een eigenschap latent is, is zij absent; zij is in haar latentie voor ons van even weinig waarde als een latente gulden voor een zakenman.

2. De bloedverwante huwelijksandidaten hebben ongewenste eigenschappen in hun voorgeslacht en deze zijn niet afkomstig van de gemeenschappelijke stamouder; in dit geval moet het afraden van een huwelijk als een onvergeeflijke fout worden beschouwd, omdat mag worden aangenomen, dat van de gemeenschappelijke in dit geval gezonde stamouder een overwegende invloed ten goede zal uitgaan.

In verband met het bovenstaande moge er ten slotte op worden gewezen, dat er in de erfelijkheidsleer plaats is voor nog vele theorieën waarvan de genetische, hoe bruikbaar in het verleden ook, er niettemin slechts één van is.

Baarn, 30 December 1948

J. VRIESENDORP

DALING VAN ESSENTIËLE HYPERTENSIE IN DE GRAVIDITEIT

Collega G. C. J. KRUISINGA te Gorssel zou ik willen antwoorden, dat men bij de behandeling van de essentiële hypertensie natuurlijk met het karakter en het temperament van de patiënt rekening zal moeten houden. Zo ken ik patiënten, bij wie strenge beperkende maatregelen (strenge rust, zoutloos dieet) door hun invloed op de psyche misschien meer kwaad dan goed zouden doen. Maar anderzijds is het toch wel zeker, dat rust (bijvoorbeeld bedrust) in vele gevallen de bloeddruk doet dalen.

Met de critische en aanvullende opmerkingen van collega J. L. MASTBOOM te Amsterdam ben ik het grotendeels eens. Mijn dank voor de correctie (geen vermindering van het circulerend bloedvolumen tengevolge van uitgebreide varices). Maar er zijn m.i. toch wel hypertensielijderessen, bij wie een abortus artificialis gewenst is, zonder eerst de invloed van de zwangerschap af te wachten. Daar echter dit vraagstuk met het onderwerp „daling van essentiële hypertensie in de zwangerschap” niet rechtstreeks te maken heeft, zal ik niet nader erop ingaan. Individualiseren zal ook hier de beste leidraad zijn. Er zal ook dan soms verschil van opvatting over de gedragslijn blijven bestaan. Overigens had patiënt zich in het begin der zwangerschap (vóór de bloeddrukdaling) tegen mijn advies niet aan het zoutloze dieetvoorschrift gehouden.

Groningen, 1 Januari 1949

A. LÖWENBERG

DE SYSTEMATISCHE BEHANDELING VAN PRIMAIRE EN SECUNDAIRE SYPHILIS MET PENICILLINE EN MET PENICILLINE EN BISMUTH

Het verheugt mij zeer, dat ook collega VAN ZWIJNDREGT en zijn medewerkers van mening zijn, dat het neosalvarsan niet zo maar door penicilline mag worden vervangen. Evenals zij, ben ook ik van mening, dat nauwgezet en langdurig gecontroleerd moet worden. Dit neemt echter niet weg, dat op afwijkingen, die dan later bij deze controle worden gevonden, minder invloed is uit te oefenen door onze therapie dan op het beginstadium van de lues. Het is toch bekend,